

Antoine de Saint-Exupéry (1900 – 1944): Malý princ (1943)

Struktura zkoušky:

I. Beletristický text:

A. Literární druh a žánr, umělecký směr / tvůrčí skupina, literárněhistorický kontext, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

B. 1. Doba a místo (děje);

2. Hlavní postavy a jejich charakteristika; 3. Námět, témata, hlavní motivy;

4. Zvláštnosti kompozice; C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti.

II Beránek

(...) „Ale ... co tu děláš?“

A tu mi docela tiše, jako něco nesmírně vážného, opakoval:

„Prosím pěkně... nakresli mi beránka...“ (...)

A tu, protože jsem ztratil trpělivost a protože jsem spěchal, abych se co nejdřív pustil do rozebírání motoru, načmáral jsem tuhle kresbu:

A prohlásil jsem:

„To je bedýnka. Beránek, kterého chceš, je uvnitř.“

Ale byl jsem velice překvapen, když se obličej malého soudce rozzářil.

„Právě tak jsem to chtěl. Myslíš, že ten beránek bude potřebovat hodně trávy?“ (...)

A tak jsem se seznámil s malým princem.

XIII Byznysmen

Na čtvrté planetě bydlil byznysmen. Byl to člověk tak zaměstnaný, že při příchodu malého prince nezvedl ani hlavu.

Dobrý den,“ pozdravil ho malý princ. „Vyhasla vám cigareta.“

„Tři a dvě je pět. Pět a sedm dvanáct. Dvanáct a tři patnáct. Dobrý den. Patnáct a sedm dvacet dva. Dvacet dva a šest dvacet osm. Nemám čas ji znovu zapálit. Dvacet pět a šest třicet jedna. Uf! Dělá to tedy pět set jeden milión šest set dvacet dva tisíce sedm set třicet jedna.“

„Pět set miliónů čeho?“

„Cože? Ty jsi tu ještě? Pět set miliónů... už nevím čeho... mám tolik práce! (...“

„Čeho pět set miliónů?“ opakoval malý princ, protože se nikdy v životě nevzdal otázky, kterou jednou dal. (...)

Byznysmen pochopil, že nemá žádnou šanci na klid:

„Miliónů hvězdiček, které vidíme někdy na obloze.“ (...)

„A co s těmi hvězdami děláš?“

„Nic. Patří mi.“

„A co ti to pomůže, že máš hvězdy?“

„Jsem bohatý.“ (...)

„Patří-li vám hedvábný šátek, mohu si ho dát na krk a odnést si ho. Patří-li mi květina, mohu ji utrhnout a odnést. Ale ty nemůžeš utrhnout hvězdy.“

„Ne, ovšem mohu je dát do banky.“

„Co to znamená?“

„To znamená, že napíšu na papírek počet svých hvězd. A potom zamknu ten papír do zásuvky.“

„A nic víc?“

„To stačí!“

To je zábavné, pomyslel si malý princ. Je to dost poetické, ale ne moc seriózní. Malý princ měl o vážných věcech představu hodně odlišnou od představ, jaké mají dospělí.

„Já mám květinu,“ řekl ještě, „a každý den ji zalévám. Mám tři sopky a ty vymetám každý týden. Vymetám totiž i tu vyhaslou. Člověk nikdy neví. Pro mé sopky i pro mou květinu je užitečné, že mi patří. Ale ty nejsi hvězdám užitečný...“

Byznysmen otevřel ústa překvapením, nevěděl však, co odpovědět. A malý princ zmizel. Dospělí jsou rozhodně podivní, řekl si jen v duchu cestou.

XXI Liška

(...) A vrátil se k lišce.

„Sbohem...“, řekl.

„Sbohem,“ řekla liška. „Tady je to mé tajemství, úplně prostinké: správně vidíme jen srdcem. Co je důležité, je očím neviditelné.“

„Co je důležité, je očím neviditelné,“ opakoval malý princ, aby si to zapamatoval.

„A pro ten čas, který jsi své růži věnoval, je ta tvá růže tak důležitá.“

„A pro ten čas, který jsem své růži věnoval...“, řekl malý princ, aby si to zapamatoval.

„Lidé zapomněli na tuto pravdu,“ řekla liška. „Ale ty na ni nesmíš zapomenout. Stáváš se navždy zodpovědným za to, cos k sobě připoutal. Jsi zodpovědný za svou růži...“

Jsem zodpovědný za svou růži...“, opakoval malý princ, aby si to zapamatoval.

II. Nebeletristický text:

A. Funkční styl, obsah, účel, vztah k prvnímu textu; B. Jazykové apod. zvláštnosti.

Přátelství jako cesta k hledání ztracené víry

Malý princ očima Eugena Drewermanna

autor: Petr Jandejsek

(...) Pokusím se podívat na putování malého prince spolu s německým teologem a psychoterapeutem Eugenem Drewermannem. Často budu citovat z jeho knihy *Co je důležité, je očím neviditelné* (nakladatelství CDK, Brno, 1996) a samozřejmě z *Malého prince* od Antoine de Saint-Exupéryho. Budu se ptát, jak vypadá čisté přátelství, zda v něm můžeme objevovat cestu k víře a jestli žije malý princ i v nás. O přátelství budu uvažovat na těchto úrovních: jako o předpokladu, předstupni a počátku víry, jako o paralele k víře a jako o prostředí, ve kterém se víra vytváří či znovuobjevuje. Tyto pohledy se ovšem mohou prolínat.

Co je přátelství?

Domnívám se, že růst v přátelství znamená učit se přesahovat sama sebe, vyjít ze svého egoismu a setkat se s druhým. Ve druhé fázi pak náhle poznávám, že prostřednictvím druhého se dovidám mnoho nového o sobě. Z Exupéryho díla je zřejmé, že se pojmy přátelství a láska často překrývají. Jak se ale ‚dělá‘ takové přátelství? Nechme několikrát promluvit lišku z *Malého prince*. (...) „Známe jen ty věci, které si ochočíme. Lidé už nemají čas, aby něco poznávali. Kupují u obchodníků věci úplně hotové. Ale poněvadž přátelé nejsou na prodej, nemají přátel. Chceš-li přítele, ochoč si mě!“ Přátelství tedy není nějaký prodejní prefabrikát, je to plod vzájemné lidské touhy a vůle. K přátelství je třeba také mít k dispozici dost času. Opět Drewermann: „V lásce – jako ve všem, co je lidsky hodnotné – je absurdní snažit se ‚ušetřit‘ podle měřítka ‚dospělých‘ čas a chtít takříkajíc sklízet ovoce před květem a zráním.“ (...)

Jedná se o úvahu. Všimněme si, jak promyšleně je vystavěna. Autor již na začátku shrnuje obsah i ráz textu a sděluje, na které texty bude navazovat. Pak předkládá uspořádanou kompozici své úvahy (jejím bodům budou odpovídat mezititulky). Tím vším si úspěšně říká o čtenářovu důvěru; nemusíme se bát, že půjde o neuspořádanou dojmologii, jakých je všude až příliš. Nechybějí tu řečnické otázky, věty jsou přehledné, nekomplikované, ale ne primitivní. Můžeme počítat s tím, že tahle úvaha nás obohatí (Uřčeme, proč to není esej. Ten by měl být vícezdrojový a odbornější).

Antoine de Saint-Exupéry (1900 – 1944): jeho otec byl firemní úředník, matka hraběnka. Po otcově předčasné smrti rodina žila v blahobytném a láskyplném azylu zámeckého prostředí. Antoine de Saint-Exupéry absolvoval středoškolská studia mj. na jezuitském gymnasiu. Již od dětských let se pokoušel o literární tvorbu. Během vojenské služby se nadchl pro letectví a stal se pilotem. Létal především poštovními letadly mezi Francií a jejími severoafrickými koloniemi, ale také v Jižní Americe. Kariérně rostl a své dramatické zkušenosti vložil do svých prvních knih: *Kurýr na jih*, *Noční let*. V nich, stejně jako v dalších dílech, umělecky zpracovává své přesvědčení, že smyslem individuálního života je sloužit lidem.

Po návratu do Francie již byl oblíbeným spisovatelem i společenskou celebritou. Přivydělával si novinářinou: reportáž o jeho cestě do Moskvy, zpravodajství ze španělské občanské války.

Když v r. 1940 Němci přepadli Francii, Saint-Exupéry proti nim bojoval v řadách francouzského letectva. Po německém vítězství emigroval se svou salvadorskou manželkou do Spojených států. Tam napsal a publikoval své nejznámější dílo, poetickou knížku *Malý princ*, kterou opatřil vlastními ilustracemi. Vyšel z osobního zážitku – letecké havárie v severoafrické poušti. Působivý chlapec Malý princ sem přichází z asteroidů (pásma planetek mezi Marsem a Jupiterem) a se svým osvobodivě fantazijským, ale zároveň dětsky moudrým a mravně opravdovým přístupem ke světu seznamuje autobiografického vypravěče se svými nedávnými zážitky, kdy na planetkách potkal dospělé lidi, zvířata i rostliny, kteří reprezentují širokou škálu různých, zpravidla však utilitaristických a egocentrických přístupů ke světu. Jedinou výjimkou je Liška, která přináší Malému princovi hluboký vhled do podstaty světa založený na implicitně vyjádřené křesťanské etice: *Tady je to mé tajemství, úplně prostinké: správně vidíme jen srdcem. Co je důležité, je očím neviditelné*. I sám Malý princ má kristovské rysy a v závěru knihy se po bolestném prožitku blízké smrti vrací na nebe. Saint-Exupéry v Malém princovi využil četné postupy literární druhé moderny a obohatil je důvěrně poetickou dikcí. Malý princ byl přeložen prakticky do všech spisovných jazyků světa

Saint-Exupéry se vrátil do Středomoří a zahynul v létě 1944 při výzvědném letu v rámci příprav na spojeneckou námořní a leteckou invazi do jižní Francie; pravděpodobně byl sestřelen německou stíhačkou.

Saint-Exupéryho další díla: vzpomínková kniha *Země lidí*, filozofické vyprávění z Orientu *Citadela*.